

ΙΣΤΟΡΙΑ

Ο.Π. ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΟΜΑΔΑ Α΄

A. 1.1. Να συμπληρώσετε τις ημερομηνίες στα κενά των παρακάτω περιόδων:

1. σημειώθηκε στην Ελλάδα κάποιο κύμα ίδρυσης βιομηχανικών επιχειρήσεων, περισσότερων από εκατό.
2. τα δημοσιονομικά δεδομένα της Ελλάδας έφτασαν σε πλήρες αδιέξοδο, το οποίο αντιμετωπίστηκε με τη διχοτόμηση του χαρτονομίσματος.
3. Όσες μεταρρυθμίσεις έγιναν, κατά κύριο λόγο από κυβερνήσεις του τρικουπικού κόμματος υπό την ηγεσία του Θεοτόκη, ήταν διοικητικού χαρακτήρα.
4. Με πρωτοβουλία της ΚΤΕ, ιδρύθηκε ένας αυτόνομος οργανισμός με πλήρη νομική υπόσταση, η Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων.
5. Ο Βενιζέλος απέστειλε στην Κρήτη ως Γενικό Διοικητή το φίλο του Στέφανο Δραγούμη, ο οποίος ανέλαβε τα καθήκοντά του

Μονάδες 10

A.1.2 Να ορίσετε τους παρακάτω ιστορικούς όρους:

- Συμφωνία της Άγκυρας (10 Ιουνίου 1930)
- Συμφωνία των Μουρνιών (2 Νοεμβρίου 1905)
- Βενιζελισμός

Μονάδες 12

A. 2.1.

Ποια υπήρξε η στάση του Βενιζέλου απέναντι στο θεσμό της βασιλείας α) όταν εμφανίστηκε για πρώτη φορά στην πλατεία Συντάγματος τον Σεπτέμβριο του 1905 (μονάδες 3), β) κατά τη διαδικασία της αναθεώρησης του συντάγματος το 1911 (μονάδες 3) και γ) με αφορμή τον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο το 1915 (μονάδες 7);

Μονάδες 13

A.2.2.

Η τύχη των Ελλήνων της Μικράς Ασίας α) κατά τους πρώτους μήνες του 1914 μέχρι και τον Μάιο του ίδιου έτους (μονάδες 7) και β) μετά την καταστροφή της Σμύρνης τον Αύγουστο του 1922 (μονάδες 8).

Μονάδες 15

ΟΜΑΔΑ Β΄

B1. Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις και τα στοιχεία που σας δίνονται στο παράθεμα να αναφερθείτε α) στη διόγκωση του εξωτερικού δανεισμού κατά τη δεκαετία του 1880 και στη χρήση των δανείων, β) στα αίτια επιβολής του ΔΟΕ στην Ελλάδα και γ) στον τρόπο λειτουργίας του ΔΟΕ, τους στόχους και τον ρόλο του.

Μονάδες 25

Μετά το συνέδριο του Βερολίνου (1878), το οποίο επιδίκασε στην Ελλάδα τη Θεσσαλία και τμήμα της Ηπείρου, το ελληνικό κράτος αναγκάστηκε να προβεί σε επιστρατεύσεις και πολεμικές προπαρασκευές με κόστος τουλάχιστον 6 εκατομμυρίων λιρών.

Με τα δάνεια που έλαβε για να αντιμετωπίσει τις πολεμικές δαπάνες, η ετήσια επιβάρυνση του ελληνικού προϋπολογισμού για την εξυπηρέτηση του χρέους έφτασε το 50% των εσόδων. Έτσι, μέσα σε λίγα χρόνια, ενώ το δημόσιο χρέος δεν επιβάρυνε πρακτικά τον προϋπολογισμό, έφτασε να απορροφά τον μισό.

Από την άλλη πλευρά, το κράτος απέκτησε νέες περιοχές – και κατά συνέπεια φόρους - ενώ ήταν δυνατή η αναδιάρθρωση των χρεών, ώστε να μειωθεί το υψηλό ποσοστό που προαναφέρθηκε. Αυτό όμως δεν συνέβη, διότι τα επόμενα χρόνια (1882 – 84) τα πραγματικά δημοσιονομικά έσοδα ήταν πολύ λιγότερα από όσα προϋπολογίστηκαν και νέα ελλείμματα απορρόφησαν κάθε δανειακό πόρο. Αυτό συνέβη παρά την αύξηση των φόρων ή την επιβολή νέων στον καπνό, το τσιγαρόχαρτο, το οινόπνευμα, τα σπύρτα κ.λπ.

Στην ίδια περίοδο, διατηρήθηκαν υψηλές οι στρατιωτικές δαπάνες, εν όψει αναμενόμενων εξελίξεων στην Βαλκανική, ενώ πραγματοποιήθηκαν έργα οδοποιίας. Τέλος, αυξήθηκαν οι δαπάνες για τη συγκέντρωση των φόρων, λόγω της επιβολής νέων και της δυσκολίας είσπραξής τους. Η δυσκολία οφειλόταν στη γεωργική αφορία των ετών 1883 – 1884.

.....
Ο αντι – τρικουπικός βουλευτής Αχαΐας Ανδρέας Παπαγιαννόπουλος (1845 – 1911) αναζητούσε το 1892 ευθύνες από τον Χαρίλαο Τρικούπη (1832 – 1896) και

τους συνεργάτες του: «Κατηγορείσθε ότι εναντίον των νόμων, δίων συνωμολογήθησαν τα από του 1887 μέχρι του Οκτωβρίου 1890 πάγια και χρεωλυτικά δάνεια, εδαπανήσατε εξ αυτών προς κάλυψιν ελλειμμάτων, τα οποία απεκρύπτετε και από την Βουλήν και από τους δανειστάς, πενήτηντα εξ εκατομμυρίων δραχμών εις χρυσόν. Τι απολογείσθε;»

.....

Τη δημοσιονομική επιδείνωση διευκόλυνε η διαδεδομένη πεποίθηση ότι η πτώχευση ήταν αδύνατη. Οι κυβερνήσεις επέμεναν ότι «ουδείς κίνδυνος πτωχεύσεως» υφίστατο και επαγγέλλονταν ότι «η εποχή της ανέσεως και των απολαύσεων» δεν είχε τελειώσει. Στη συνέχεια, τα δάνεια έπαυσαν.

.....

Η παντοδύναμη επιτροπή ονομάστηκε Διεθνής Επιτροπή Ελέγχου και από το 1899 Διεθνής Οικονομική Επιτροπή, που ήταν πιο εύηχο. [...] Στην Διεθνή Οικονομική Επιτροπή εκχωρήθηκαν οι εξής πρόσοδοι:

- (α) Τα μονοπώλια άλατος, τσιγαρόχαρτου, πυρείων, παιγνιόχαρτων, πετρελαίου και σμύριδος Νάξου.
- (β) Ο φόρος του καπνού.
- (γ) Το χαρτόσημο.
- (δ) Οι εισπράξεις του τελωνείου Πειραιώς.
- (ε) Αν δεν επαρκούσαν τα προηγούμενα, οι εισπράξεις των τελωνείων Πατρών, Κερκύρας, Βόλου και Λαυρίου. Συνολικά, δηλαδή, μαζί με τον Πειραιά, τα τρία τέταρτα των τελωνειακών εσόδων.

Ουσιαστικά, παραχωρήθηκαν στη Διεθνή Οικονομική Επιτροπή όλα τα έσοδα των οποίων η εισπραξη ήταν ευχερής και βέβαιη. Στο σύνολό τους αντιστοιχούσαν στο ήμισυ περίπου των δημόσιων εσόδων.

Άρθρο του Ευάγγελου Χεκίμογλου «Η πτώχευση και ο Διεθνής Οικονομικός Έλεγχος» που δημοσιεύτηκε στο περιοδικό ΕΙΣΤΟΡΙΚΑ.

B2. Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις και τα στοιχεία των παραθεμάτων να παρουσιάσετε τις διαβουλεύσεις κάτω από τις οποίες συμφωνήθηκαν όσα προέβλεπε το κείμενο των μεταρρυθμίσεων το 1906 και την εφαρμογή των προβλέψεων αυτών κατά τη διάρκεια της αρμοστείας του Αλέξανδρου Ζαΐμη.

Πηγή 1

Οι νέες ευρωπαϊκές αποφάσεις στην τελική επίσημη διατύπωσή τους κοινοποιήθηκαν στον ύπατο αρμοστή στις 23 Ιουλίου 1906: αναδιάρθρωση της χωροφυλακής και δημιουργία πολιτοφυλακής κάτω από την εποπτεία Ελλήνων αξιωματικών, αφού θα διαγράφονταν από τις τάξεις του ελληνικού στρατού· αποχώρηση των διεθνών στρατευμάτων μετά την αποκατάσταση της τάξεως· χορήγηση νέου δανείου 9.300.000 γαλλικών φράγκων και αναστολή, ως το 1911, της πληρωμής των τόκων του αρχικού δανείου· αναθεώρηση του Κρητικού Συντάγματος.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Εκδοτική Αθηνών, τόμος ΙΔ΄

Πηγή 2

Ο Βενιζέλος χαιρέτησε το γεγονός της εκκένωσης (1909) της Μεγαλονήσου από τα τελευταία ευρωπαϊκά στρατεύματα από τις στήλες του «Κήρυκα».

«Από επτά όλων αιώνων, αφ' ης η Κρήτη κατελήφθη υπό των Ενετών, πρώτην φοράν από της χθες (15 Ιουλίου) το κρητικόν έδαφος δεν πατείται υπό ξένου στρατιώτου. Βεβαίως τα ευρωπαϊκά στρατεύματα δεν κατείχον την νήσον ως Κατακτηταί, αλλ' ως Ελευθερωταί και Προστάται. Παρά την ιδιότητά των όμως ταύτην τα ευρωπαϊκά στρατεύματα είχαν και την ιδιότητα των Κηδεμόνων, υπό την κηδεμονίαν δε ταύτην η ελευθερία ημών και η αυτοτέλεια είχαν τόσην πραγματικήν αξίαν, όσην εκάστοτε προηρείτο να αποδίδη αυτή η ευμένεια των προστατών. Υπάρχουν οι κηρύττοντες, ότι ουδέν ουσιαστικώς εκερδίσαμεν διότι την στρατιωτικήν κατοχήν αντικατέστησεν η παρουσία των φυλακίδων. Αλλά μόνον οικτρά παρερμηνεία των πραγμάτων δύναται να οδηγή εις τοιαύτας κρίσεις. Η στρατιωτική κατοχή ήρθη εξ ολοκλήρου και συν αυτή, εκλειπούσης της συγκυριαρχίας των Δυνάμεων, ανέκυψεν αδέσμευτα η κυριαρχία του κρητικού λαού».

Κ. Σβολόπουλος, Ι.Ε.Ε., τόμος ΙΑ

Πηγή 3

Η οργάνωση [κατά την Αρμοστεία του Ζαΐμη] ιδιαίτερα της κρητικής πολιτοφυλακής, κάτω από την εποπτεία Ελλήνων αξιωματικών, παρείχε τις προϋποθέσεις για τη σύντομη αντικατάσταση των διεθνών αghμάτων.

Η αποχώρηση των ξένων στρατευμάτων, υπεσχημένη από τις δυνάμεις με τη Διακοίνωση της 20/23 Ιουλίου, βρισκόταν σε άμεση συνάρτηση με την προοδευτική αποδέσμευση του αυτόνομου καθεστώτος από τα δεσμά του ελέγχου των προστάτιδων κυβερνήσεων. Η αναχώρηση στις 24 Ιουλίου 1908 σημαντικού τμήματος της ευρωπαϊκής στρατιωτικής δυνάμεως και η εξαγγελία της αποφάσεως

για την αποχώρηση και των τελευταίων αγημάτων σε διάστημα ενός έτους, από το ένα μέρος συνέβαλε στην ολοκλήρωση της αυτονομίας και από το άλλο καθιστούσε ευχερέστερη την επιβολή, σε δεδομένη στιγμή, των θελήσεων του κρητικού λαού.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Εκδοτική Αθηνών, τόμος ΙΔ΄

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

ΚΑΡΑΒΑΣΙΔΑ ΑΓΓΕΛΙΚΗ – ΚΑΡΑΠΙΠΕΡΗ ΑΘΑΝΑΣΙΑ

ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΓΙΩΤΑ - ΣΥΡΜΟΣ ΜΙΛΤΟΣ

ΧΑΝΤΖΟΥΛΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ - ΧΡΗΣΤΑΚΗ ΚΑΤΕΡΙΝΑ

ΨΩΜΑ ΑΡΕΤΗ

